

Nr 178.

Av herr **Ossbahr m. fl.**, om vissa anslag för anskaffning av materiel m. m. under fjärde huvudtiteln.

Även om i årets statsverksproposition en viss omläggning av budgeten ägt rum, finner man dock vid granskning av densamma, att de flesta områden blivit minst sagt rikligen tillgodosedda och att Kungl. Maj:t är beredd att med rund hand utdela anslag även till ändamål, som ingalunda kunna betraktas såsom oundgängligen nödvändiga eller i vissa fall ens fallande inom den egentliga ramen för statens verksamhet. Någon verklig sparsamhet har i allmänhet icke iakttagits och uppenbarligen icke heller åsyftats, men om också detta varit en genomgående princip vid budgetens uppläggning i stort, finnes dock ett mycket väsentligt och betydelsefullt undantag. Så snart det gällt statsverkspropositionens fjärde huvudtitel har nämligen en helt annan principiell ståndpunkt i ekonomiskt hänseende iakttagits, i det att man till stöd för den ena beskärningen efter den andra av myndigheternas till ett minimum beskurna äskanden åberopat det »rådande statsfinansiella läget». Den sparsamhet, som sålunda iakttagits ifråga om försvaret, står i den skarpaste kontrast till givmildheten, för att icke säga slöseriet, inom vissa andra områden, men denna motsättning i regeringens politik finnes dock vid närmare granskning endast vara skenbar. Liksom socialdemokratien i andra hänseenden anser sig bäst kunna realisera sitt syfte att på omvägar genomföra det socialistiska samhället genom att ålägga skattebetalaren största möjliga bördor, omsätter den ifråga om försvaret sin sedan gammalt i grund och botten försvarsovilliga åskådning i handling lämpligast genom njugghet och anslagsbeskärningar. Det som sker är alltså i själva verket intet annat än ett konsekvent tillämpande av de socialdemokratiska principerna, sådana de återfinnas bland annat i 1932 års valmanifest, där exempelvis beträffande försvarsproblemet säges, att socialdemokratien »fullföljer sina krav på en minskning av vårt lands militära anstalter fram mot avrustning».

Under det att den socialdemokratiska regeringen sålunda låter staten i allt större utsträckning till och med gripa in å områden, där den i själva verket intet har att skaffa, underlåter samma regering att tillse, det staten på ett tillfredsställande sätt fullgör en av sina mest primära och betydelsefulla uppgifter: upprätthållandet av ett effektivt värn till skydd för rikets oberoende. I trots av det allvarliga läget ute i världen innebär nämligen årets

försvarsbudget ett konsekvent fullföljande av regeringens tidigare förda raseringspolitik. Detta skulle måhända icke i och för sig vara förvånande, men då under föregående höst gjorda uttalanden av bland andra excellensen Sandler och statsrådet Undén ådagalägga, att man inom regeringen är fullt orienterad om lägets allvar, måste det dock betraktas såsom märkligt, att några konsekvenser av denna insikt icke dragits, utan att man allenast stannat vid de gjorda uttalandena och det enkla konstaterandet av ett allvarligt faktum. Den, som i berörda yttranden trots sig finna ett löfte om ett begynnande återupprättande av försvaret ur dess förfall måste känna sig allvarligt besviken, och för honom återstår allenast att i sin tur konstatera, hurusom hösten synes vara socialdemokratiens löftestid men våren de grusade förhoppningarnas.

I statsverkspropositionen (»Inkomsterna»: sid. 33) säges att ifråga om försvarsväsendet »en betydande anslagsökning visat sig ofrånkomlig», men denna ökning avser allenast de anslag, som redovisats under fjärde huvudtiteln. Dess slutsumma har visserligen i riksstatsförslaget stigit till 119,45 miljoner kronor från 111,80 miljoner kronor i gällande riksstat, men för innevarande budgetår har därjämte under lånebudgeten och sålunda utom nämnda huvudtitels ram anvisats ett anslag till statsbeställningar å 10 miljoner kronor, som nästan helt avsett försvarsändamål. Därtill kommer att vid uppgörande av nu gällande budget stått till förfogande reservationer å utgiftsanslag till belopp av omkring 2,70 miljoner kronor, under det att dylika reservationer för nästa budgetår endast i obetydlig utsträckning kunna beräknas bli tillgängliga, varför den ovan omförmälda ökningen å omkring 7,65 miljoner kronor av anslaget till försvarsväsendet i själva verket utgör en minskning av omkring 5 miljoner kronor.

Det allvarliga i denna budgetuppläggning framträder emellertid så mycket skarpare, om man jämväl beaktar de tidigare gjorda starka beskrifningarna. Även om man blott betraktar de senaste budgetåren visar det sig, att armén och flottan i förhållande till en såsom »normal» betraktad budget åsamkats en nettoförlust å tillhoppa omkring 25 miljoner kronor eller för armén cirka 17 miljoner kronor och för flottan omkring 8 miljoner kronor. Skulle statsverkspropositionen i hithörande delar bifallas, innebure detta, att nettoförlusten för arméns vidkommande ökades till mer än 22 miljoner kronor och för flottans till cirka 12 miljoner kronor eller sålunda tillhoppa med ett belopp överstigande 34 miljoner kronor.

I detta sammanhang får icke heller förglömmas, att denna nedskärning verkställes i tider, då ett otal civila ändamål blivit tillgodosedda på ett sätt, som under normala förhållanden icke gärna varit tänkbart, och samtidigt med att man inom andra områden än försvarets sökt efter mer eller mindre konstlade arbetstillfällen för att finna utvägar till arbetslöshetens bekämpande.

De inskränkningar, som gjorts och äro avsedda att ytterligare göras, bliva

så mycket mer betänkliga, som det gäller beskränningen av en försvarsordning, vilken redan i »normalt» fall är ytterligt svag och icke ens fullt genomförd. Denna försvarsordning tillskapades vidare under en tid av jämförelsevis lugna utrikespolitiska förhållanden och innebar redan då knappast ens ett minimum, varför densamma i varje fall under allvarligare tider understiger det oundgängligen erforderliga. Även med lika gynnsamt utrikespolitiskt läge som år 1925 borde det alltså hava varit en om rikets säkerhet mån regering angeläget att skyndsamt söka bota de brister, som föregående års »sparsamhetspolitik» åsamkat försvaret, men då därtill kommer situationens försämring, blir regeringsförslaget ytterligare beskränkningar så mycket mera orimliga, allrahelst som försvarsordningens påstådda »elasticitet» och den utlovade »anpassningen uppåt» i stället bort medgiva en icke oväsentlig utökning.

I stället för att på allt sätt söka vid statsverkspropositionens uppgörande finna utrymme genom erforderliga begränsningar på andra håll för åtminstone ett steg till försvarets återuppbyggande och därmed också krigsberedskapens höjande, har regeringen även denna gång bedrivit sin så kallade »sparsamhetspolitik», och detta i trots därav, att de militära myndigheterna alltjämt och måhända icke minst mot bakgrunden av regeringens starka påtryckningar hösten 1932 beskurit sina yrkanden ned till den gräns, vilken icke under några omständigheter borde överskridas. Under dessa omständigheter blir det så mycket mera betänkligt, när statsrådet och chefen för försvarsdepartementet utan i allmänhet någon annan motivering än hänvisning till det statsfinansiella läget eller utan någon motivering alls hemställer om ytterligare kraftiga nedskärningar. De militära myndigheternas krav borde i stället hava av regeringen beaktats på ett helt annat sätt, och riksdagen borde i varje fall för sin del icke kunna undgå att vid dessa yrkanden fästa ett helt annat avseende.

I detta sammanhang torde jämväl böra beaktas det uppseendeväckande förhållandet, att icke alla armé- och marinförvaltningarnas detaljyrkanden uttryckligen redovisats. Sålunda omnämnas exempelvis icke i statsverkspropositionen yrkandena om anslag å 1,290,000 kronor till luftvärnskanoner, å 288,000 kronor till lyssnarapparater, å 90,000 kronor till grovkalibriga luftvärnsskulsprutor och å 210,000 kronor till 10,5 centimeters rörliga kustartilleribatterier å Gotland med mera.

Såsom av bland annat det ovan sagda framgår är för närvarande vårt försvar, och därvidlag icke minst vår krigsberedskap, så beskaffat, att helt andra åtgärder än de av Kungl. Maj:t föreslagna måste vidtagas, för att åtminstone i någon mån de allvarligaste bristerna skola kunna botas. Man kan icke ständigt avvisa alla dylika krav med hänvisning till den sittande försvarskommissionen och dess eventuellt i år föreliggande resultat. Om detta resultat veta vi dock i själva verket intet, och det synes för närvarande icke ens möjligt för kommissionen att framlägga ett ens något så när enhälligt

förslag. Avsikten var dock ursprungligen att kommissionens blivande förslag skulle grundas på den sakliga utredning, som genom dess försorg skulle verkställas, men därest icke kommissionen praktiskt taget blivit enhällig, visar detta, att man inom densamma i alltför stor utsträckning frångått denna sakliga grund. Huruvida kommissionens arbetsresultat under dylika förhållanden skall kunna leda därhän, att man inom en icke alltför avlägsen framtid på grundval av ett gemensamt beslut av Kungl. Maj:t och riksdag ernär en tillfredsställande försvarsordning, torde vara ytterst problematiskt. Skulle flera förslag framläggas, uppkomma avsevärda svårigheter för statsmakterna att inom de närmaste åren komma till en lösning över huvud taget, och vi veta sålunda för närvarande icke ens om vi snart hava att räkna med en lösning av försvarsfrågan, ännu mindre huru denna lösning kommer att vara beskaffad. Detta innebär naturligtvis att det omedelbara kravet på försvarets stärkande och därvid jämväl krigsberedskapens höjande växer till en tvingande nödvändighet, ty vi kunna icke i längden förlita oss på, att freden skall bevaras vår förtjänst förutan, och vi få icke tro, att därför att försvarskommissionen framlagt ett eller flera förslag, en ny försvarsordning därmed är beslutad och ännu mindre genomförd.

Man må icke värja sig med den invändningen, att vi icke skola tillskapa ett provisorium, ty redan i försvarsordningens mångomtalade »elasticitet» förefinnas vissa förutsättningar härför. För övrigt avvisas denna tanke allenast, då det gäller ett provisorium i förstärkande riktning, och för en del år sedan var man fullt villig att genomföra ett provisorium i försvagande riktning. Dessutom hava vi i realiteten för närvarande intet annat än ett provisorium, men ett negativt sådant. De gjorda besvärningarna och icke minst osäkerheten för personalen i dess arbete på grund av övningstidens korthet och övningarnas knapphet samt en allvarlig materielbrist innebär i realiteten intet annat än ett både andligt och materiellt provisorium, som bland annat måste påverka denna personal i betänklig riktning. Intet kan i längden återverka mera menligt även på de mest plikttrogna och lojala än ett dylikt osäkerhetstillstånd, och då praktiskt taget allting är nedskuret under sin avsedda nivå, måste de nuvarande förhållandena sålunda reellt om också icke formellt karakteriseras såsom ett provisorium av betänkligaste slag.

För regeringen har det dock varit ytterligt lätt att i stället åtminstone taga ett första steg till genomförandet av ett slags provisorium i förstärkande riktning på grundval av de utredningar och förslag, som av de militära myndigheterna framlagts under år 1934. Icke minst den av chefen för generalstaben och kungl. arméförvaltningen gemensamt framlagda planen för en på två till tre budgetår uppdelad försvarsförstärkning har för Kungl. Maj:t möjliggjort att inför riksdagen framlägga förslag till ett begynnande återupprättande av försvaret ur dess förfall, men i stället har endast en

bråkdel av de sålunda föreslagna åtgärderna av Kungl. Maj:t blivit beaktade. Hela Gotlandsproblemet har exempelvis skjutits åt sidan, och lika så hava en mängd andra yrkanden rörande anslag till övningar och utbildningskurser samt materielanskaffning med mera lämnats obeaktade.

Av särskilt intresse i detta sammanhang torde vara att iakttaga det öde, som i statsverkspropositionen drabbat vissa av de av chefen för generalstaben och kungl. arméförvaltningen, under hänvisning just till krigsberedskapens oundgängliga krav, begärda anslagen till materielanskaffning utöver underhålls- och engångsanslag. En uppställning därav visar följande:

	Begärt av myndigheterna	Upptaget i propositionen
Anskaffning av kok-, tält- och packkärror	140,000	50,000
Anskaffning av ryggsäckar	200,000	—
Anskaffning av signal- och pionjärmateriel för infanteriet, kavalleriet, trängen och intendenturtrupperna	90,000	—
Anskaffning av gasmasker	600,000	200,000
Anskaffning av ammunition för granatkastare	500,000	100,000
Anskaffning av 7 cm. spränggranater	1,000,000	150,000
Anskaffning av signal- och kulsprutekärnor	290,000	50,000
Anskaffning av infanterikanoner	407,000	407,000
Försök med grovkalibriga luftvärnskulsprutor	90,000	—
Anskaffning av signalmateriel för granatkastare	90,000	—
Anskaffning av lyssnarapparater för luftvärnsartilleriet	288,000	—
Anskaffning av materiel för utbildning i gasskyddstjänst	100,000	25,000
Anskaffning av skyddsapparater med syrgas	25,000	—
Motorisering av Gotlands infanterikår	60,000	—
Anskaffning av luftvärnskanoner	1,290,000	—
Iståndsättande av vissa stridsvagnar	125,000	—
Försök med ny ingenjörmateriel	80,000	20,000
Materiel för luftbevakningscentraler	196,000	35,000
Anskaffning av sjuktransportbilar för vissa sjukhus	30,000	—
Summa	4,601,000	1,037,000

Gör man en en sammanställning av anslagen till underhåll och materielanskaffning, framkommer i stort sett följande resultat.

	Begärt av myndigheterna	Upptaget i propositionen
Underhållsanslag (utom mathållningsanslaget)	22,612,000	17,840,000
Engångskostnader	2,416,000	775,000
Övrig materielanskaffning	4,601,000	1,037,000
Summa	29,629,000	19,652,000

Under sådana omständigheter hava vi för vår del icke kunnat underlåta att påyrka vissa höjningar i försvarsbudgeten, även om det självfallet icke varit oss möjligt att annat än begränsa oss till några av de äskanden, som äro av den principiella och praktiska betydelse för försvaret och främst krigsberedskapen, att de måste av riksdagen beaktas. Vi hänvisa därvid i första hand till den av högerpartiet väckta motionen nr I: 5 och II: 17, men anse för vår del att nedan angivna anslag oundgängligen böra därjämte komma i fråga.

Några av dessa anslag avse de så kallade engångskostnaderna för materielanskaffning enligt 1925 års härordning. Enligt denna ansågs ett belopp av 22,63 miljoner kronor vara oundgängligen nödvändigt för att giva hären en tidsenlig och efter våra förhållanden avpassad beväpning och utrustning, men med hänsyn till denna kostnads storleksordning beslöts, att densamma skulle fördelas på en period av tio år. Sedan ett belopp av omkring 1,6 miljoner kronor beviljats av 1925 års riksdag, återstodo alltså ungerfär 21 miljoner kronor att fördelas på nämnda period, och årskvoten har i följd därav uppgått till i runt tal 2,1 miljoner kronor, uppdelad på följande sätt:

artillerimateriel	1,918,000
intendenturmateriel	34,000
sjukvårdsmateriel	60,000
ingenjörmateriel	<u>122,000</u>
	2,134,000

Att märka vid denna kostnadsberäkning är emellertid, att materielanskaffningen, såsom den dåvarande departementschefen, den nuvarande statsministern, framhöll i 1925 års försvarsproposition, begränsades till det som måste anses vara oundgängligen nödvändigt, men i trots därav hava under senare år kraftiga beskrningar blivit gjorda beträffande dessa anslag.

I fråga om engångskostnaderna för anskaffning av artillerimateriel verkställdes den första reduktionen av årskvoten redan år 1932, i det anslaget för budgetåret 1932/1933 begränsades från 1,918,800 kronor till 918,800 kronor, och medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål reducerades ytterligare under de två följande budgetåren till respektive 900,000 kronor och 1,000,000 kronor. Av det enligt 1925 års härordningsbeslut avsedda engångskostnadsanslaget å 19,188,000 kronor till artillerimateriel, har således hittills anvisats allenast i runt tal 14,330,000 kronor, och å anslaget återstå alltså omkring 4,857,000 kronor. Kungl. arméförvaltningen hemställer i följd därav, att åtminstone årskvoten måtte utgå för nästa budgetår, men utan någon annan motivering än en enkel hänvisning till statsfinansiella skäl och »med stöd av i ämnet verkställd utredning» hemställer Kungl. Maj:t allenast om ett anslag å 700,000 kronor. Därigenom skulle sålunda icke ens den avsedda årskvoten kunna utgå, och detta i trots därav att de

militära myndigheterna redan vid den första beskringen år 1932 förklarade sig kunna godtaga något dylikt endast under den förutsättningen, att full kompenstation härför lämnades under närmast följande tvenne år.

Kungl. Maj:t har beträffande årskvoterna för anskaffning av intendenturmateriel och sjukvårdsmateriel icke hemställt om någon medelsanvisning samt i fråga om ingenjörmateriel allenast begärt 75,000 kronor. Dessa årskvoter utgingo till och med budgetåret 1932/1933 med avsedda belopp, men »med hänsyn till rådande statsfinansiella läge» har i fråga om de två förstnämnda ändamålen ingen medelsanvisning skett sedan dess, och årskvoten för anskaffning av ingenjörmateriel har av samma anledning under budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 reducerats till 75,000 kronor. Kungl. arméförvaltningen har i sina äskanden upptagit de resterande beloppen, det vill säga summan av tre årskvoter för intendenturmateriel och sjukvårdsmateriel med respektive 102,000 kronor och 180,000 kronor samt summan av en årskvot och tidigare verkställda reduceringar av två årskvoter för ingenjörmateriel med 216,000 kronor.

Här ifrågavarande materiel utgör en nödvändig beståndsdel av arméns utrustning och beväpning, och redan utsträckandet av dess anskaffning till en period av tio år måste ur krigsberedskapens synpunkt vara ytterligt betänkligt. Än mera allvarligt vore emellertid, om denna redan i och för sig alltför långa tid genom uraktlåtenhet att utanordna erforderliga årskvoter ytterligare utsträcktes, och ett avvikande från den en gång fastställda planen kan lätt medföra allvarliga vådor. De av myndigheterna nu äskade beloppen å tillhoppa 2,416,800 kronor borde därför av riksdagen beviljas i stället för av Kungl. Maj:t allenast föreslagna 775,000 kronor.

För underhåll och drift samt förnyelse av såväl motorfordon vid artilleriet som under intendentsdepartementets förvaltning stående motormateriel har Kungl. Maj:t allenast hemställt om anslag å tillhoppa 700,000 kronor, varigenom kungl. arméförvaltningens äskanden i dessa hänseenden beskurits med sammanlagt omkring 180,000 kronor.

Beträffande till en början motorfordonen vid artilleriet har kungl. arméförvaltningen hemställt om ett anslag å 340,000 kronor, varav 278,000 kronor belöpa sig å underhåll och drift av stammotorfordon, 37,000 kronor å kostnader för förhyrda motorfordon och 25,000 kronor å kostnader för förnyelse av stammotorfordonen, allt i avrundade tal. Medelsbehovet å förevarande anslagstitel har därvid beräknats efter samma grunder, som av kungl. arméförvaltningen tillämpats vid anslagets beräkning för innevarande budgetår.

I fråga om motormaterielen under intendentsdepartementet har kungl. arméförvaltningen beräknat medelsbehovet för nyanskaffning till 150,350 kronor samt för underhåll och drift med mera till 389,720 kronor eller tillhoppa i avrundat tal 540,000 kronor. Ämbetsverket har därvid i vad

avses nyanskaffningens beräkning med hänsynstagande till nödvändigheten att successivt ersätta den materiel, vilken kasseras såsom obrukbar eller oekonomisk att fortfarande använda, tillämpat de av riksdagen tidigare godkända grunderna.

Kungl. arméförvaltningen har rörande dessa anslag synnerligen utförligt motiverat sitt äskande, och vi tillåta oss därför att hänvisa till ämbetsverkets skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets medelsbehov i hit-hörande hänseenden men kunna dock icke underlåta att här påpeka det oekonomiska i en sådan beskärning, att ersättning av försliten materiel icke kan i lämplig omfattning ske, varigenom självfallet drifts- och underhållskostnaderna för den undermåliga delen av materielen bliva onödigt stora.

Alldeles oberoende av den försvarsorganisation, som eventuellt kan komma att beslutas, föreligger naturligen ett synnerligen stort behov av det viktiga skyddsmedel, som den moderna gasmasken utgör, men såsom chefen för generalstaben i skrivelse till kungl. arméförvaltningens artilleridepartement den 7 juli 1934 framhållit, kommer tillgången på gasmasker för lång tid framåt, därest icke extra ordinära åtgärder vidtagas, ingalunda att motsvara behovet för fälthären och långt mindre för övriga truppförband med mera. För fyllandet allenast av de mest trängande behoven vore, enligt generalstabschefens uppfattning, en anskaffning för omkring 1,800,000 kronor erforderlig, vilken dock möjligen, om så syntes oundgängligen nödvändigt, kunde fördelas på tre år.

Vi vilja vidare erinra därom, att förutom militär personal även civilbefolkningen i händelse av krig, åtminstone i viss utsträckning, måste utrustas med gasmasker, och detta gäller framför allt personal vid brandkår och polisväsende ävensom sjukvårdspersonal, saneringsmanskap och vissa kommunalarbetare med flera.

Med utgångspunkt från en fördelning på tre år av det utav chefen för generalstaben beräknade beloppet erfordras alltså för ändamålet för nästkommande budgetår ett anslag av 600,000 kronor, men Kungl. Maj:t föreslår riksdagen allenast ett belopp av 200,000 kronor. Med hänsyn till det ytterligt allvarliga däruti, att endast en bråkdel av arméns personal i händelse av krig kan utrustas med gasmasker, och att den återstående delen sålunda kommer att, i avsaknad av det skydd, som gasmasken erbjuder, utsättas för de moderna stridsgasernas verkan, borde det vara riksdagen angeläget att åtminstone anslå det av kungl. arméförvaltningen äskade beloppet 600,000 kronor.

Av utomordentlig vikt måste därjämte vara, att arméns personal i största möjliga utsträckning erhåller tillfälle till utbildning i gasskyddstjänst, och de militära myndigheterna hava också i detta hänseende hemställt om anslag till anskaffning av materiel för dylik utbildning. På det att varje truppförband måtte erhålla erforderlig materiel, har kungl. arméförvaltningen efter samråd med chefen för generalstaben beräknat engångskost-

naderna till 58,000 kronor och kostnaderna för förbrukningsmateriel till 45,000 kronor, eller sålunda tillhopa i avrundat tal till 100,000 kronor. Kungl. Maj:t har emellertid reducerat detta belopp till allenast 25,000 kronor, vilket innebär, att endast en fjärdedel av truppförbanden kan erhålla möjlighet till erforderlig utbildning, och under sådana omständigheter hava vi för vår del icke ansett oss kunna annat än hemställa om en sådan höjning av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget, att detsamma måtte uppgå till av kungl. arméförvaltningen äskat belopp, 100,000 kronor.

För att till fullo kunna utnyttja de fördelar, som äro en följd av såväl den verkställda som den föreslagna ökningen av tunga vapen ävensom för att i övrigt tillgodose behovet av i terrängen framkomliga transportmedel vid truppförbanden, är en väsentlig ökning av tillgången på kärror behöfelig.

Organisationsförsök, som enligt av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter ägt rum vid infanteriet och kavalleriet under åren 1932 och 1933, torde till fullo hava ådagalagt, att en övergång till kärträng vid berörda truppslag är i allt större omfattning ofrånkomlig, därest truppförbanden skola kunna fylla nutida krav på rörlighet och framkomlighet. Av de sålunda bland annat i avsikt att söka åstadkomma en allmän lättnad i infanteriets fältutrustning och framför allt den burna delen därav jämlikt generalorder nr 1196/1932 verkställda försöken framgår, att en viss del av nämnda utrustning måste transporteras på härför erforderliga fordon. Enär i allmänhet redan nu fordonen med last utgöra maximum av draglast måste emellertid, därest viss nu burens utrustning skall å dem transporteras, antingen antalet ökas, vilket organisatoriskt sett icke är önskvärt, eller också deras lastförmåga så stegras, att högre vikt nyttig last kan medföras, det vill säga att själva fordonen göras lättare.

Kostnaderna för anskaffning av de enligt chefens för generalstaben skrivelse till kungl. arméförvaltningens intendentsdepartement den 7 juli 1934 i första hand erforderliga kokkärrorna för infanteriet samt tält- och packkärrorna för infanteriet och kavalleriet hava av nämnda departement beräknats till 326,000 kronor. Enär emellertid departementet jämlikt nådigt brev den 27 juli 1934 av anslaget till statsbeställningar erhållit 45,000 kronor för här ifrågavarande ändamål, har beloppet kunnat begränsas till 280,000 kronor att utgå med hälften under nästkommande budgetår, men Kungl. Maj:t har allenast i statsverkspropositionen yrkat 50,000 kronor, varför anslaget alltså bör höjas med 90,000 kronor.

Även i övrigt förefinnas emellertid mycket stora brister i fråga om kärror, såsom mät-, observations-, signal-, kabel- och stolpkärror för artilleriet samt infanteriammunitions-, kulsprute- och granatkastarkärror för infanteriet och kavalleriet. Det synes därför ytterligt angeläget, att de i dessa hänsenden rådande bristerna snarast bliva fyllda, ty om så icke sker, är bland annat

ett utnyttjande av befintlig tillgång av infanteriets tunga vapen, kulsprutor och granatkastare med mera, försvårat eller till och med förhindrat.

Under av kungl. arméförvaltningens artilleridepartement angiven förutsättning beräknas visserligen en mindre del av den förefintliga bristen kunna fyllas genom anlitan av medel från anslaget till engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel, men därutöver erfordras dock ett särskilt anslag av minst 580,000 kronor, dock fördelat på tvenne budgetår. Kungl. arméförvaltningen har i följd härav hemställt om ett anslag för anskaffning av signal- och kulsprutekärnor med mera å 290,000 kronor, men Kungl. Maj:t har begränsat detsamma till allenast 50,000 kronor, varför en höjning här bör ske med 240,000 kronor.

Av inspektörens för infanteriet underdåniga rapport av år 1933 över ovannämnda organisationsförsök framgår, att den svenske infanteristens utrustning på olika sätt måste lättas, om han skall vara i stånd att lösa sin uppgift i fält, och i anseende härtill har bland annat prövats en ryggsäck med mes av viss modell. Enär genom dessa prov ryggsäckens företräden blivit klarlagda, borde också dylika ryggsäckar ingå i infanteriets utrustning i stället för de nuvarande ränselarna, och i inspektionsrapporten uttalas jämväl den uppfattningen, att ett dylikt utbyte vore av vital betydelse för truppslagets användbarhet i fält.

I skrivelse den 7 juli 1934 till kungl. arméförvaltningens intendenturdepartement har också chefen för generalstaben, under hänvisning till de skärpta krav beträffande krigsberedskapen, som den nuvarande situationen ställer, framhållit vikten av, att anskaffning av ryggsäckar snarast möjligt kommer till stånd, varvid i första hand vissa av honom angivna truppförband borde utrustas med dessa ryggsäckar.

Kungl. arméförvaltningen har biträtt de synpunkter, som av chefen för generalstaben och inspektören för infanteriet sålunda framförts, varjämte förvaltningen som sin åsikt uttalat, att den nuvarande, för ett modernt, lättroligt infanteri allt för tunga och obekväma ränseln, vilken dessutom ej fyller de fysiologiska kraven på ryggbelastningens lämpliga anordnande, snarast möjligt bör utbytas mot en ryggsäck av den typ, som under de ovan omförmälda försöken med lättare fältutrustning för infanteriet visat sig ändamålsenlig och lämplig.

Såväl krigsberedskapssynpunkter som humanitära skäl tala alltså för anskaffning av de enligt chefen för generalstaben i första hand erforderliga ryggsäckarna och kostnaderna härför hava av intendentsdepartementet beräknats till 400,000 kronor. Under anslaget till munderingsutrustning har kungl. arméförvaltningen anmält, att utav detta belopp skulle omkring hälften, eller 200,000 kronor, kunna bestridas av sagda anslag, därest detsamma komme att beräknas på sätt kungl. arméförvaltningen föreslagit, och

för anskaffning av ryggsäckar erfordras således nu i varje fall ytterligare minst 200,000 kronor.

Detta kungl. arméförvaltningens äskande har emellertid icke av Kungl. Maj:t upptagits eller ens i statsverkspropositionen uttryckligen redovisats, varför vi för vår del anse oss böra hemställa om anslag till detta ändamål.

Anslaget för ingenjörsmateriel, som av kungl. arméförvaltningen enligt av riksdagen godkända grunder beräknats till 183,000 kronor, utgick för budgetåren 1929/1930—1934/1935 med respektive 172,000, 172,000, 172,000, 182,000, 150,000 och 75,000 kronor. Statsrådet och chefen för försvarsdepartementet har beträffande detta anslag anfört, att i betraktande av inflytande uppbördsmedel högre medelsanvisning än 110,000 kronor ej torde vara oundgängligen av behovet påkallad. Enligt vad som upplysningsvis inhämtats har tidigare förefunnits reservationer å detta anslag, vilka emellertid varit huvudsakligen bokföringsmässiga, enär medlen varit bundna dels genom beställningar, dels genom beslutade utgifter, vilka på grund av pågående försök icke blivit definitiva. De i statsverkspropositionen angivna inflytande uppbördsmedlen hänföra sig till övervägande del till vid kungl. arméförvaltningens fortifikationsdepartements verkstäder utförda arbeten för nu ifrågavarande och andra anslags räkning samt motsvaras av utgifter för samma arbeten i ungefär enahanda omfattning och kunna alltså icke förändra ingenjörsmaterielanslagets ställning. Vid nästkommande budgetårskifte torde reservationerna kunna beräknas vara synnerligen ringa. Med hänsyn såväl härtill som till det för innevarande budgetår starkt reducerade anslaget ävensom till den omständigheten, att den materiel, för vilken ifrågavarande anslag avses, till övervägande del icke kan improviseras vid krig, synas allvarliga skäl föreligga för att riksdagen beviljar det av kungl. arméförvaltningen äskade anslaget eller 183,000 kronor.

Anslaget till försök med ny ingenjörsmateriel utgick under budgetåren 1929/1930—1932/1933 med respektive 100,000, 100,000, 75,000 och 20,000 kronor. Under budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 har intet anslag utgått. Såsom i kungl. arméförvaltningens skrivelse angående detta anslag framhållits, har på grund av förefintliga reservationer å anslaget det vid kungl. fälttelegrafkåren befintliga elektriska laboratoriet kunnat upprätthållas i begränsad omfattning. Genom de relativt rikliga anslagen under tidigare år ha arbetena kunnat så bedrivas, att vårt land, särskilt beträffande den lantmilitära radiomaterielen, torde stå i främsta ledet. Bibehållandet och utvecklandet av denna ställning borde vara en hederssak för ett land, som i de flesta avseenden betraktas såsom ett tekniskt föregångsland. Även på övriga ingenjörstekniska områden erfordras försök för att åstadkomma tidsenlig materiel, men utvecklingen går på här ifrågavarande områden ständigt framåt. Det synes därför vara ett starkt framträdande önskemål, att

det av kungl. arméförvaltningen för ändamålet äskade, relativt blygsamma beloppet av 80,000 kronor av riksdagen anvisas.

Såsom icke minst i motionen I: 5 och II: 17 framhållits, har efter genomförandet av 1925 års försvarsbeslut under de senaste åren blivit alltmera klart, att Gotland genom sitt läge är av väsentlig betydelse för hela landets försvarsproblem och att ett fientligt besittningstagande av denna ö skulle giva en fiende stora möjligheter att åstadkomma katastrofala verkningar i vårt land. Även Gotlands i Östersjön framskjutna läge är ur försvarssynpunkt synnerligen värdefullt, enär ön kan tjäna som bas för bland annat lätta sjöstridskrafter, och det är sålunda under alla omständigheter av största vikt, att Gotland kan bevaras i svensk besittning samt därvid utnyttjas för att stärka vårt försvar.

1929 års sakkunniga för utredning rörande försvarsväsendet uppmärksammade också i sitt betänkande (statens offentliga utredningar 1930: 12) Gotlands synnerliga betydelse i försvarshänseende och framhöllo bland annat värdet av en framskjuten bas för lätta sjöstridskrafter i Fårösund. Förutom kustartilleriförsvar för denna ort erfordras emellertid för Gotlands lokala försvar även rörliga kustartilleribatterier, och i sin framställning till Kungl. Maj:t anser kungl. marinförvaltningen de senare uppenbarligen vara de, som först böra komma i åtanke. Med hänsyn till Gotlands utsatta läge och den nuvarande oroliga situationen, är därför enligt ämbetsverkets förmenande också nödvändigt, att ifrågavarande anskaffning snarast kommer till stånd.

Det omedelbara behovet anser kungl. marinförvaltningen vara tvenne 10,5 cm rörliga kustartilleribatterier, för vilka kostnaderna beräknas till 630,000 kronor, varvid ämbetsverket dock, om ock med stor tvekan, ansett sig kunna förutsätta, att pjäsantalet per batteri vid en första anskaffning begränsas till tvenne pjäser. Därjämte har ämbetsverket av rent ekonomiska skäl inskränkt sitt yrkande för nästkommande budgetår till allenast 210,000 kronor, i följd varav kostnaderna för nämnda batterier skulle lika fördelas på trenne år. När den militära myndigheten på detta sätt begärt allenast ett absolut minimum, borde Kungl. Maj:t hava tillstyrkt bifall till det gjorda äskandet, men statsverkspropositionen upptager intet anslag på denna punkt och omnämner icke ens över huvud taget kungl. marinförvaltningens framställning i denna del.

Redan tidigare hava medel beviljats på därom gjorda framställningar för luftvärnskulsprutor till pansarskeppen Sverige och Drottning Viktoria, men ännu har intet belopp anslagits till pansarskeppet Gustav V, för vilket ändamål emellertid 80,000 kronor erfordras. Kungl. marinförvaltningen anser emellertid i sin underdåniga skrivelse den 27 augusti 1934 angående beräkning av sjöförsvarets utgifter för nästkommande budgetår det vara av största vikt, att även övriga i tjänst varande örlogsfartyg snarast möjligt

utrustas med luftvärnsskulsprutor, vilka vapen utgöra ett nödvändigt komplement till de redan befintliga för fjärreld avsedda luftvärnskanonerna, som icke tillräckligt hastigt kunna komma till skott vid överraskande näranfall.

Uteslutande med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden har ämbetsverket för det kommande budgetåret begränsat anslagsyrkandet till 100,000 kronor för sistberörda ändamål, och det totala äskandet om anslag för luftvärnsmateriel med mera för flottans fartyg uppgår alltså till sammanlagt 180,000 kronor. Kungl. Maj:t har emellertid, oaktat behovets styrka, blott hemställt om 80,000 kronor, varav en höjning här bör ske med 100,000 kronor.

Förutom de i motionerna n:r I: 5 och II: 17 framställda yrkandena hemställes sålunda i denna motion om en ytterligare höjning av statsverkspropositionens fjärde huvudtitel med följande belopp:

Engångskostnader för materielanskaffning	1,641,800 kronor	
Motormateriel med mera	180,000	»
Kärror och ryggsäckar	530,000	»
Gasmasker och gasskyddsutbildningsmateriel	275,000	»
Ingenjörmateriel (utöver engångsanslag)	133,000	»
Långskjutande kanoner för Gotland	210,000	»
Luftvärnsmateriel för flottans fartyg	100,000	»
	<u>3,069,800 kronor</u>	

Lägges härtill de i ovannämnda motioner n:r I: 5 och II: 17 framställda yrkandena, uppgår sålunda den av oss föreslagna höjningen av anslagen under fjärde huvudtiteln till något mer än 12 millioner kronor, vartill kommer i annat sammanhang av undertecknad Ossbahr framställt förslag om förhöjda anslag till vissa byggnadsarbeten med mera inom försvarsväsendets område å omkring 1,3 millioner kronor.

Under hänvisning till det ovan anförda få vi alltså, utöver vad i berörda motioner yrkats, vördsamt hemställa, att riksdagen måtte för budgetåret 1935/1936 besluta,

att anslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon ökas med 140,000 kronor,

att anslaget för anskaffning av kok-, tält- och packkärror ökas med 90,000 kronor,

att för anskaffning av ryggsäckar anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor,

att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel anvisa ett reservationsanslag av 102,000 kronor,

att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor,

att anslaget till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel ökas med 1,218,800 kronor,

att anslaget till underhåll, drift och förnyelse av motorfordon vid artilleriet ökas med 40,000 kronor,

att anslaget till anskaffning av gasmasker ökas med 400,000 kronor,

att anslaget till anskaffning av signal- och kulsprutekärror med mera ökas med 240,000 kronor,

att anslaget till anskaffning av materiel för utbildning i gasskyddstjänst ökas med 75,000 kronor,

att anslaget till ingenjörmateriel ökas med 73,000 kronor,

att anslaget till försök med ny ingenjörmateriel ökas med 60,000 kronor,

att anslaget till bestridande av engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel ökas med 141,000 kronor,

att för ordnande av kustartilleriförsvaret å Gotland bevilja ett extra reservationsanslag av 210,000 kronor samt

att anslaget för anskaffning av luftvärnsmateriel med mera för flottans fartyg ökas med 100,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1935.

Carl Patric Ossbahr.

Nils Holmström.

Ernst V. Olsson,
Staxäng.